

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 284

Maribor, ponedeljek 15. decembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

O socijalnih vzrokih ekonomske krize

Je te dni predsednik zagrebške Sociološke družbe dr. Pilar pred široko publiko tamošnje ljudske univerze imel zanimive predavanja, ki je pokazalo, da si danes sociologija in politična ekonomija stojita bliže druga drugi nego kdajkoli.

Sodobno ekonomsko krizo je mogoče pravilno razumeti in razlagati le, če se jo vzame kot splošni svetovni pojav. Dasi je nastopila kot posledica svetovne vojne, so vendar njeni vzroki globlji in starejši ko vojna, in nastopila bi bila tudi brez vojne, dasi morda kasneje in v drugi obliki.

Svetovna vojna sloni na idejnem temelju socijalne narave, je rezultat globoke idejne krize, hipertrofije sodobnega individualizma, ki ima za posledico, da je sodobni poedinec naravnost protisocijalen. Individualizem je prišel do izraza že v starem veku v pojmovanju židovstva kot »izvoljenega naroda«. Temelje sodobnega individualizma je dala grška filozofija, ki se je izrodila v egocentризem Grkov, kateri je delil svet v Helene in barbare. Nadaljni pojav iste smeri je egocentризem Rimljanov. Krščanstvo je kulturno-politični individualizem še poglobilo, davi mu religiozno vsebino. Krono vsemu pa je postavil sodobni kapitalizem, ki v svoji današnji obliki pomeni najbolj kruti individualizem. Ta hipertrofirani, zastrupljeni nacionalni in državni individualizem je povzročil začetek, obseg in dolgotrajnost vojne. Zato je naravno, da je kot reakcija na vojno nastal močan kolektivistični tok, potenciran v marksizem, boljševizem in fašizem. Tudi organizacija Društva narodov je reakcija na pretirani individualizem, ki je dovedel do vojne.

Strašne so bile gospodarske posledice vojne: veliki deli Evrope uničeni, nad 10 milijonov ljudi ubitih, vse države finančno izčrpane. Toda vzroki današnje ekonomske krize so starejši in globlji: najgloblji vzrok je v konfliktu, ki se je pred 150 leti pojavil v proizvodnji v borbi med delavcem in strojem. Že Marx je to opazil, za njim pa so bile odkrite in mobilizirane še nove pogonske sile. Vendar pa niso nastopile posledice, ki jih je Marx predvideval, ker je gospodarsko življenje samo izvršilo gotove korekture. Tudi je moderna socijalna politika države ublažila ostrino krize dela. Seveda je breme socijalnih mer prevajeno na industrijo, ki pa ga je prevajala na konsumente.

Jedro današnje ekonomske krize pa je v tem, da kriza ni najtežje udarila delavca, ampak kmeta, ki ni tako organiziran kakor delavec in ki se težje izogne krizi s selitvo nego delavca. Tudi v poljedelstvu se občutijo težje posledice spopada med živim delom in strojem. Amerikanski tip poljedelstva lahko proizvaja mnogo ceneje in s tem tolče malega evropskega kmeta brez

Nemirna Španska

PO UDUŠITVI UPORA V MESTU JACI JE IZBRUHNILA PO ŠTEVILNIH MESTIH SPLOŠNA STAVKA DELAVSTVA.

MADRID, 15. decembra. Tik pred polnočjo je neko letalo spustilo nad Madridom letake s pozivom na vojaštvo, da naj se pridruži republikanskemu gibanju, ki je baje izbruhnilo že po vsem Španiskem. To je potrebno zlasti zato, da se prepreči državljanska vojna in nedolžno prelivanje krvi. Poziv zaključuje z grožnjo, da bodo tekom pol ure bombardirane vse vojašnice, ako se posadka v Madridu ne pridruži upornikom. Kakor zatrjujejo republikanski krogi, je smatrati ta poziv kot dogovorjeno znamenje za pričetek uporniškega gibanja.

MADRID, 15. decembra. Po zadnjih poročilih iz severne Aragonije je vladni zvesto vojaštvo upor garnizije v Jaci že popolnoma zadušilo. Od upornikov je padel v boju tudi general Las Herras. Pozno ponoči so se udali še zadnji uporniki. Med ujetimi je tudi več obsojenih profesorjev in študentov iz Saragose in Madrida. V Jaci vlada sedaj popoln mir in red in je general Uriaga, ki so ga uporniki poprej aretirali, prevzel zopet poveljstvo nad mestom. Vzpostavljena je tudi že železniška zveza z mestom. Glavna upornika, stotnika Galan in Salinas sta bila od izrednega vojaškega sodišča obsojena na smrt in že včeraj ustreljena.

MADRID, 15. decembra. Po vsej državi se opaža stavkovno gibanje. Gene-

ralna stavka je izbruhnila dosedaj v Bilbao, Valenciji, San Sebastianu, Sevilji, Cadix, Barceloni in San Fernandu. V Madridu je položaj za enkrat še normalen. Močni policijski oddelki na konjih krožijo po mestu. Baje sta v mestu skriti tudi znani iz zapora ubegli letalski major Franco in eden izmed voditeljev delavskih sindikalnih organizacij, ki vodita vse gibanje. Položaj je vsekakor smatrati za zelo resen.

MADRID, 15. decembra. Notranje ministrstvo je izdalo komuniké, v katerem sporoča javnosti, da je uporniško gibanje že zadušeno ter izraža svoje zadovoljstvo, da vlada po vsej ostali Španiji popoln mir.

V nasprotju z uradnimi poročili pa prihajajo z meje vesti, da je opažati po vseh mestih severne Španije živahen nemir in je vsak trenutek pričakovati izbruh generalne stavke. Voditelji sindikalnih organizacij so skrajno rezervirani in odklanjajo vsake informacije. Generalni guverner v Saragosi je izdal odlok, s katerim odreja mobilizacijo prostovoljnih pomožnih moči ter poziva trgovce, da takoj zopet odpro svoje trgovine. Vsi nameščenci javnih službenih panog, ki se udeležujejo stavke, pridejo pred sodišče.

Steegeve neprilike

PARIZ, 15. decembra. Včeraj je že drugi državni podtajnik in sicer Barety, sporočil ministrskemu predsedniku Steegu, da podaja radi odklonljivega stališča njegove stranke (skupina Tardieu) demisijsko kot podtajnik v finančnem ministru. Zbornica je prejela sedaj že 4 interpelacije o splošni politiki vlade, ki pridejo na dnevni red v četrtek, takoj po prečitanih vladnih izjavah.

Stalinov sin aretiran

PARIZ, 15. decembra. Na krovu neke boljševiške vojne ladje v Odesi so aretirali Jakoba Stalina, sina sedanjega ruskega diktatorja, ker je med mornarji črnomorske vojne mornarice delal propagando za opozicijo.

Novi predsednik Švice

BERN, 13. decembra. Zvezna skupščina je izvolila zveznega svetnika dr. Haeblerina za zveznega predsednika za l. 1931. Za podpredsednika je bil izvoljen dose-

danji predsednik dr. Motta.

Novi švicarski zvezni predsednik dr. Haeblerlin je star 62 let. Pripada svobodnemiselnemu struji ter je bil že l. 1926 zvezni predsednik, ponovno pa je bil podpredsednik zveznega sveta.

Prof. Einstein o Hitlerju

NEWYORK, 13. decembra. Znameniti nemški učenjak dr. Einstein je prispel včeraj semkaj. Novinarji so ga kar oblegali z vprašanji, katerim se je zamenjaval skušal ogniti.

Na vprašanje, kaj misli o Hitlerju, je rekel: »Hitler živi od praznih želodcev v Nemčiji. Kadar bodo želodci zopet polni, bo Hitler podal sam od sebe.«

Na vprašanje: »Ali mislite, da bo revizijski problem koristil miru?«, je odgovoril: »Dosedaj se to še ni zgodilo.«

Končno je izpregovoril Einstein v mikrofonski, ki je bil priključen na vse oddajne postaje, sledeče besede: »Ako bi Zedinjene države resno hotele, bi lahko takoj uničile strašno tradicijo vojaške nasilne politike, pod katero trpi Evropa in ž njo vred ves svet.«

kapitala. Padec cen žitaric, ki je trajal že nekoliko desetletij pred vojno, se je nadaljeval v pospešenem tempu zadnjih let. Vojna in njene posledice prihajajo torej le kot neposredni povzročitelji, da je kriza tako hitro in ostro nastopila. Po vojni je proizvodnja kmalu dosegla polno kapaciteto, ne pa tudi dovolj konsumentov. Odpadle so predvsem tri agrarne konsumentne države: Rusija, Kitajska in Indija, ki so v stanju političnega in socijalnega vrenja. Evropske industrijske države so izgubile svoje najboljše kupce. Povrh pa se je silno razmahnila poljedelska produkcija, in izpodbito je bilo Malthusovo načelo, da se prebivalstva hitreje množi nego sredstva prehrane. Kmetijski delavec, ki

nima več dohodka od zemlje, jo zapušča in si išče drugega zaslužka, s tem pa pomnožuje brezposelnost industrijskega delavstva. Padec cen kmetijskih pridelkov je upropastil kupno moč najštevilnejšega stanu ne svetu, kmetijskega, to pa zopet upropašča trgovca in industrijalca. Tako je ustvarjen circulus vitiosus, iz kojega zaenkrat nihče ne ve ven.

Končno so še trije sporedni povzročitelji krize: nezdravo stanje sedanjega kapitalizma, ki ga ni mogoče ukiniti, kakor se je brez uspeha poskušalo v Rusiji, možno pa je, ga reformirati. Drugi je kriza naših denarstvenih sistemov in tretji je kriza nauka o ustvarjanju vrednot.

Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru

ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 21. t. m. v VI. deškem razredu po 8. maši. Spored: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnika, blagajnika in drevničarja. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. Pridite vsi člani, ker moramo rešiti važne sadjarske zadeve. Vsak član naj še privabi novega prijatelja sadjarstva, da bo vaša organizacija močna.

Poceni meso.

Jutri, v torek, od 8. ure naprej, se bo na prosti stojnici v uti pri mestni klavnici prodalo 165 kg govejega mesa 1 kg á Din 12.—. Prodaja samo na konsumente á 2 kg.

Zagoneten napad v jutranjih urah.

Danes zjutraj krog četrta na 5. je stražnik na Glavnem trgu začel klice na pomoč iz smeri od Mesarske ulice. Ko je stekel tja, je našel tam Ano Klinger, rodom iz Dunaja, zaposleno v kavarni »Drava«, ki se je držala z obema rokama za prsi in izjavila, da je ranjena in da jo je zabodel z nožem neki nepoznan mladenič. Res je imela na desni strani prsi, kakih 10 cm pod vratom, z žepnim nožem prizadano rano, iz katere je močno krvavela. Spravil jo je k avtobusnem postajališču na Glavnem trgu, odkoder je telefoniral na rešilno postajo. Ko sta čakala na rešilni avto, sta opazila, da ju je od strani opazoval neki mladenič, in ranjenka je v njem spoznala mladeniča, ki jo je zabodel. Stražnik mu je takoj napovedal aretacijo, a fant je zbežal po mostu in šele s pomočjo dveh železničarjev se je posrečilo ga ujeti. Spravili so ga v zapore h Grafu. Izkazalo se je, da je Alojz Jaklin iz Vel. Polane v dolnjevlendavskem okraju, ki je zaposlen kot hlapec na Teznu. Klingerjevo je rešilni avto odpremil v bolnico. Kaj je bil vzrok napada, se še ne ve, ker Jaklin še ni bil zaslišan.

Kaj pravite

na te besede in dejanje? Grem proti mestu, med potjo se mi pridruži gospa. Razburjena je bila in hlastno mi je začela: »Ravnokar sem bila zopet priča naši duševni mlzeriji, ki človeka tako stiska. Vedno in vedno mi stopa pred oči gorje, ki je preplavilo našo nesrečno domovino od Predila do Kvarnera. Narod pritajeno ječi za izgubljenim zemljo, a pregnanci se v varnem zavetju, ki nam ga naša nova domovina nudi, poslužujejo izražanja v onem jeziku, ki nas na to tako živo spominja. Morda boste rekli, da je to malenkost, zlasti še, ker so taki slučaji redki. Nisem tega mnenja, ker prvič taki slučaj oživljajo našo težko usodo, ponizajo našo primorsko narodno zavednost in sploh slovensko svojstvo in končno nas pahne na stopnjo manjvrednosti in podrejenosti. Tako vidim stvari jaz. Povem vam na tem mestu, da bom jaz kot revna ženska take slučaje na kratko obračunala.« Ponudila se je takoj prilika, ki je pokazala, da zna biti ženska dosledna. Naenkrat me je zapustila in stopila na nasprotno stran ceste in pljunila pred trojico ženskega spola, ki je čivkala »in trilestina«, rekoč: »Sramujte se, služkinje rabljev! Ali vas sveži grobovi naših junakov nič ne bolé? Ne žalite svojcev, ki umirajo na lastni grudi samo zato, ker so zvesti sinovi dobre slovenske matere! Če vam je njen glas neprijeten, krenite tja dol, kjer boste lahko utonili v oboževani govoricí.« Jaz pravim, da je tako prav, ker edino take so naše matere. —

Veliki Maribor

GOSPODARSKI POMISLEKI OKOLIČANOV. — SILNA BREMENA. — RESOLUCIJA »ZVEZE MEST«. — RAVNOVESJA OBČINSKIH FINANC. — RAZVOJ ČASA NAJ ODLOČI!

II.

Po časopisnih vesteh se male občine že dušijo pod težo bremen. Res je, da so občinam v zadnjem času naložena silna bremena, ki zahtevajo 50—100% povišanje dosedanjih proračunov, kar bodo male občine težko zmogle.

Vedno več nalog in posla takozvanega prenesenega delokroga se nalaga občinam. Toda — ali niso iste in še večje obveznosti zadele tudi večje občine, posebno v mestih?

Ob priliki novembarske seje »Zveze jugoslovanskih mest« so listi objavili resolucijo, ki v fatalni luči razkriva vse upravne in finančne težkoče naših mest. Tudi Maribor je bil na konferenci zastopan. Pritožbe vsled reduciranih virov dohodkov in potreba po finančni avtonomiji mest — vse to je izzvenelo v disakord današnjih občinskih gospodarstev v naših mestih. Saj morajo mesta celo sama vzdrževati državne ustanove n. pr. policijo. S prispevki v smislu novega šolskega zakona so mestne občine še mnogo bolj prizadete kot druge. Sploh pa mora fiskalna veda v mestih biti na vrhuncu: užitnina, trošarina, vodarina, davek na ponočni obisk lokalov i. t. d. — vse to so specialitete, ki si jih sme privoščiti mesto... Primarno vprašanje uprave vedno in povsod je pač: ravnovesje v občinskih financah. Ali so s tem uravnovešene tudi gnotne dolžnosti prebivalstva, je sekundarno vprašanje, ki se v mestu kaj rado preide z argumenti »celote« in velikih nalog, ki jih ima mesto pri osnovanju in vzdrževanju najbolj naprednih, najbolj socialnih, najbolj humanitarnih zavodov, naprav in ustanov...

Rekli bodo, da smo proti napredku. Nikakor ne! Napredek je potreben, toda ta naj bo v ravnovesju z davkoplačevalnimi žepi!

Ne bom si kupil lakastih čevličkov, če mi razmere tega ne dovoljujejo. Vaški občinski odbor ne bo nikdar pristal na bankete in graditev luksuznih naprav, če je v deželi — občutna kriza. In tu je sedaj ona temna stran cele zadeve!

Prav gotovo so mestne občine danes pionirji velikega napredka. Na žalost se to godi z velikimi gnotnimi žrtvami dela mestnega prebivalstva. Rekli boste: »Že, že, a — na korist celote!« Dobro, drži popolnoma, če ne bi bilo onega zla, ki nas danes zasleduje v mestu in na deželi: občutna gospodarska kriza!! Da je Maribor v tej krizi posebno hudo prizadet, vemo vsi. Postal je »obubožana in mrtva postojanka — gospodarska razvalina«, kakor je odkrito pisal nekdo pred kratkim. Da gospodarstvo Maribora izgubi vsled razpusta oblasti in drugih uradov mesečno 14 milijonov Din, je vsekakor katastrofalno. Prekomerno obdačenje je stalna točka na zborovanju mestnih trgovcev in obrtnikov, ki vsled teh težkoč...

poslovne neprilike — krizo — zlom, kar se je tekom časa že obistinilo pri marsikomu. Rubeži in konkurzi rastejo... Okoličani dobro vemo, da Maribor išče na vseh koncih in krajih izhoda iz te zagate. Najrazličnejše sanacije so bile že predlagane: tujski promet, trgovina, industrija... Priznavamo, da ne manjka podjetnosti in neumorne delavnosti. Toda stvar je težja in Maribor nujno rabi »povečanje življenske sile«. Tu nastopajo naivneži, ki menijo, da bo Maribor jutri s priključeno okolico predstavljal vse drugačno finančno silo (35.000 + 15.000 = enako 50.000 prebivalcev!)

Temu nasproti si drznemo trditi, da je v današnji krizi to izključeno! Ako pomislimo, da je ¼ okoliškega prebivalstva iz delavskih slojev s slabimi mezdami, s skromnimi kočicami in je le ¼ izmed teh trgovcev in obrtnikov, potem s priključitvijo okolice, Maribor ne bo dosegel rešitve! Izdatne industrije v okolici ni, kar je treba obžalo-

vati. Z močno industrijo bi mesto pridobilo trajen vir dohodkov. Današnje mizerno stanje večine pa ne more priti v poštev!

Da bi okolica s priključitvijo mnogo pridobila, je — račun nerealnosti! Nasproten račun je mnogo enostavnejši: Razmerje prebivalstva 35.000 : 15.000 ali 7 : 3, dočim je razmerje proračunov okoliških občin napram proračunu mestne občine v razmerju 15 : 1. Ako se s priključitvijo finančna sila izenači, smejo inkorporirani okoličani pričakovati, da se bo velik del mestnih davkov prevajal nanje, kar zna v današnjem težkem gnotnem položaju vplivati uničujoče. Da bodo pridobitve novepečenega »meščanstva« v ravnovesju z ogromnimi davki, pa ni verjetno. Kdo more v današnjih kritičnih razmerah prevzeti odgovornost za takšen »diktat časa«?

Vemo sicer, da je idealno, če se človek podredi skupnim koristim. Toda to je mogoče le v obliki popolne solidarnosti brez gospodarske škode kogarkoli, najmanj pa na škodo širših ljudskih plasti!

Torej nikaka odgovornost in nepodjetnost, tudi lokalni patriotizem ne za vira razvoja! Zgolj skrb in ljubezen do težko prizadetih okoličanov narekuje ta protest proti časopisnim zahtevam po diktatorični pregodnji rešitvi perečega problema.

Prepričani smo, da bo razvoj časa zacelil gospodarske rane, s čemer bo tudi učvrščen čut skupnosti na obeh straneh. Spontano se bomo takrat združili in Veliki Maribor bo res močen in — složen.

Okoličan.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Ponedeljek, 15. decembra. Zaprtó.
Torek, 16. decembra ob 20. uri »Prodana nevesta« ab. B. Kuponi. Slavnostna predstava.

Sreda, 17. decembra. Zaprtó.
Četrtek, 18. decembra ob 20. uri »Življenje je lepo« ab. A. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 15. decembra ob 20. uri »Lutka«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Članom Vodnikove družbe!

Knjige Vodnikove družbe so... Člani in poverjeniki naj blagovolijo dvigniti knjige v podružnici Tiskovne zadruge, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Ljudska univerza v Mariboru.

Naše Jadransko morje je zopet predmet naše pozornosti. O njegovi gospodarski važnosti bo predaval v torek, dne 16. decembra odvetnik g. dr. Rapotec. — V petek, dne 19. decembra t. l. nadaljevanje cikla »Rodbina in otrok« s predavanjem ravnatelja Zdravstvenega doma v Mariboru g. dr. Vrtovca: Kako preprečimo otroške bolezni?

Ustanovni občni zbor »Zveze naprednih jugoslovanskih akademskih starešin«.

Ker je pripravljali odbor za ustanovitev »Zveze naprednih jugoslovanskih starešin« svoje delo uspešno dokončal in je pristojna oblast že odobrila osnutek pravil, sklicujemo ustanovni občni zbor »Zveze naprednih jugoslovanskih starešin« na nedeljo, 21. t. m. ob 10. dopoldne v Ljubljano v prostore »Zveze kulturnih društev« (Kazina II. nadstr.) Na predvečer v soboto 20. t. m. ob 20.30 uri pa se bo vršil v restavraciji »Zvezda« družabni sestanek. Vabimo pristočno vse napredne starešine, člane vseh bivših in še obstoječih akademskih društev, da se udeležijo tako sobotnega sestanka, kakor nedeljskega ustanovnega občnega zbora. Gg. starešine, ki še niso izpolnili formalne prijave, vabimo, da z dopisnico javijo svoj vstop v starešinsko društvo »Jadransko« ali v starešinsko društvo »Triglav«.

Mariborski in dnevi drobiž

O draginji stanovanj

Pišejo nam: Na zadnji seji mariborskega občinskega sveta se je razpravljalo tudi o korakih, ki jih je izvela naša občina pri ministrstvu za socialno skrbstvo v Beogradu radi pobiranja draginje najemnin za stanovanja v mestnem okolišju. Kolikor se mi hišni posestniki spominjamo, je bila našim mestnim očetom skrb za najemnike vedno pri srcu, in to je še obstojala stanovanjska zaščita, so bili tudi vedno za podaljšanje te zaščite. Spominjati se pa tudi moramo, da so pri vsej tej skrbi za mariborske najemnike naši zaščitniki vedno povišali obenem tudi gostaščino, kar je seveda prizadelo v prvi vrsti naše najemnike, o katerih moramo tudi mi hišni posestniki reči, da zares komaj zmorejo današnjo najemnino. Toda jasno je vsakomur, da tega niso krivi najemodajalci. Občinske doklade se zaračunajo od kosmatih dohodkov realitet in se ne odbije niti onih 25%, ki jih upošteva davčna oblast za kritje stroškov vzdrževanja hiš, niti se ne odbijejo oni odstotki, ki jih mora najemodajalec plačati kot davek, ne glede na plačilo avtonomnih doklad. In ko je gospod finančni minister hotel črtati gostaščino, so bili ravno gospodje mestni očetje, ki so zaprosili pri g. finančnem ministru za podaljšanje pobiranja gostaščine v tej višini, ki je že obstojala. Znižanje najemnin je torej čisto v rokah gospodov mestnih svetovalcev in brez vsakih njihovih tozadevnih prošev na gospoda ministra za socialno skrbstvo smo pripravljeni glede znižanja na emnin skleniti z gospodi mestnimi svetovalci kompromis. Za kolikor odstotkov znižajo oni gostaščino, za toliko odstotkov se bo takoj znižala najemnina. Torej na dan s kompromisom!

23 — 4 — 2.

Simultanska šahovska produkcija, ki se je vršila povodom prihoda svetovnega šahovskega prvaka dr. Alješina v Maribor v kazinski dvorani, se je končala zelo častno za naše mesto. Dr. Alješin je porazil 23 svojih nasprotnikov, 4 partije je zgubil, dve pa ste končali remis. Produkcija je trajala nad 6 ur in je sledilo občinstvo igram z veliko pozornostjo. Z zmago se morejo ponašati: Bogdan Pušenjak, dijak V. razreda gimnazije, davčni uradnik Ivan Ferenčak, profesor Stupan in mladi trgovski sotrudnik I. Kukovec, remis pa sta dosegla g. France Poljanec in vseučilišnik I. Ferenčak iz Novega mesta, ki se je na povratku iz Prage ustavil v Mariboru. Svetovnemu prvaku je priredilo občinstvo ponovno navdušene ovacije in je bil zelo pristrčno sprejet zlasti ob prihodu na glavnem kolodvoru.

Osebná vest.

Za režiserja sekcije za regulacijo Mure v Gornji Radgoni, je po odloku ministrstva gradb postavljen inž. Josip Mursá iz Maribora.

Poročila

sta se 14. t. m. g. Tone Černe, dipl. gradbeni tehnik pri mestnem gradbenem uradu v Mariboru, ter gđ. Tilda Radolič, magistratna uradnica v Mariboru. Mnogo sreče!

Dolgo se ne bo nudila taka lepa pri-lika

kot danes zvečer. Hvaležni nam boste, da smo Vas še v zadnjem trenutku opozorili, da za prav skromno vstopnino slišite v topli dvorani velikega in po vsem svetu slavljenega Juana Manena. Začetek koncerta v »Unionu« ob 20. uri. Sneg polomil dva stebra glavnega brzojavnega droga!

Davi okrog 5. se je z velikim hruščem zrušil pod težo z mokrim snegom obloženih brzojavnih žic dvojni brzojavni drog, kar je povzročilo pretrganje celega glavnega brzojavnega voda, obstoječega iz 65 žic... Nezgoda se je pripetila na Tržaški cesti, kjer se steka v njo Stritarjeva ulica. Trije pasanti so za las odšli izredni nevarnosti, v kateri so bili, kajti zrušena drogova sta močne konstrukcije s težko železno armaturo in 65 izolatorji. Vsled te nezgode je bil Maribor odrezan od zunanosti. — Tudi v mestu je potrzanih nebroj žic, ki so

KINO

Grajski:

Samo še ponedeljek in torek
Zvočna veleopereta. 100% barvan film. 100% zvočni film. 100% govoreči film — CILLY
Sreda 17. začne nemški 100% velefilm
BARCAROLA

Union:

Od danes dalje
nemški govoreči in zvočni film:
Zena, ki te nikdar ne pozabl...
Lili Dagover — Svetislav Petrovič

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLLO KINO

Sreda 17. decembra
Buster Keaton

mestoma pravcata prometna ovira in so za pasante zlasti nevarne zanjke, skrite pod snegom. Več telefonskih zvez je popolnoma pretrganih in celo glavni električni vod je mestoma tako poškodovan da so morali davi okrog 7. prekiniti dobavo toka. Potniki, ki so davi prispeeli avtobusi v mesto, pripovedujejo, da si vse ceste križema prepletene s pretrganimi brzojavnimi žicami. V predelu Plača in Svečine pa je zapadel mokri sneg v dvojni količini, kakor pri nas. V najtežji položaj sta prišli progovzdrževalni sekciji poštne in železniške uprave, ke sta preko ene noči postavili pred težko nalogo vsaj zasile vpostavitve nujno potrebnih komunikacijskih sredstev

GRAJSKI KINO — V SREDO

BARCAROLA (Požar v operi)

Kulturno delo naše vasi.

Včeraj se je v Sv. Lenartu pri Vel. Nedelji vršilo dvoje lepih prireditvev: dopoldne je ob ogromni udeležbi ljudstva kmetijska podružnica priredila gospodarsko predavanje. Predaval je znani strokovnjak g. Kafol iz Ljubljane. — Popoldne ob pol 3. pa se je v šoli vršil — kljub skrajno slabemu vremenu — ob lepi udeležbi zlasti kmetijske mladine obsega spola ustanovni občni zbor nove prosvetne edince, Prosvetnega društva Ljudska knjižnica. Smernice kulturnega dela na vasi in naloge podeželskih prosvetnih društev je očrtal predsednik Zveze kulturnih društev Spindler. Soglasno so bila odobrena od banske uprave že potrjena pravila ter izvoljen odbor s šol. upr. Meglo kot predsednikom. Vpisalo se je takoj tudi krog 50 članov. Društvo ima že pripravljeno knjižnico z okrog 100 knjigami, ki bo že v nedeljo pričela poslovati. Tudi bo imelo društvo svoj pevski zbor in svojo gođbo. Na Silvestrov večer bo imelo svojo prvo prireditev. Zanimivo je, da v isti za vasi Cvetkovce, Osluševce in sosedni Formin deluje že dolga leta izobraževalno društvo v Osluševcih, ki ima tudi veliko knjižnico ter svoj tamburaški zbor. Društvo vodi agilni trgovec in posestnik Joško Lah, ki je dal društvu na razpolago tudi lepe prostore. Prepričani smo, da bota oba društva v plemeniti tekmi delovala na povzdigi splošne in zlasti tudi gospodarske prosvete tamošnjega naroda.

Samci in male obitelji

jedo poceni in dobro le v javni kuhinji na Slomškovem trgu 6. —

TRENCHCOATI,

površniki, hubertusplašči, usnjeni jopiči 300 vrst krzna, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi vse materialno blago na obroke. ORNIK
Maribor, Koroška cesta 9, XLIII

V Varaždinskih toplicah

PABERKI S POTA. — ZAGORSKA PRESTOLICA. — ZDRAVILIŠČE.

V vlaku skozi Hrvatsko Zagorje. Med la luč kupeja in enoličnost drdranja v noč drvečega vlaka je uspavala redke, nedolgo še glasne sopotnike. Tudi sam se borim naposled z dremavico; jedva čujem še izklicavanje postaj in odhodne signale in sreča je bila, da je bil sprevodnik posebno glasan v namembni postaji.

Na peronu kolodvora pristopi mož in me uslužno nagovori: »Kaj su gosponi iz R.? Ako jesu, onda nek izvolijo na kola.«

Pritrdil sem, zasedel kočijo in par iskrnih koničev me je potegnilo v 9 km oddaljene Varaždinske Toplice.

Okoli polnoči na cilju — od vožnje dokaj utrujen, od ostrega zraka pozne jesenske noči premražen. — Sprejel me je upravitelj hotelov, g. B., ter mi odkazal v hotelu staroslavne »Konstantinove kupelji« nočišče, kjer sem se — v prijetno zakurjeni sobi — prav kmalu zazibal v kraljestvo sanj.

Smehljajoči, solnčni dan je vabil iz postelje, dokaj glasne gostinje sosedne sobe pa so dale krepkega impulza odločnosti: vstal sem zgodaj, brez običajnega samopogajanja, in pričel z ogledovanjem kraja, okolice in ljudi.

Varaždinske Toplice so precej skrite. Južno vznožje Varaždinske gore jim je lega. Od tod naprej, le v eni smeri, ozka dolina tje proti Novemu Marofu z vsopredno položenim gričevjem ob vsaki strani. Nekje tam čez, 13 km stran, leži Varaždin, zagorska prestolica. — Pokrajinsko zanimiva je okolica; ljubka domačnost, pomešana z neko sanjavo otožnostjo izseva iz nje. In pestrost kultur, od temnih gozdov-listovcev, preko solnčnih vinogradov in sadonosnikov, pa do živ in zelenih travnikov in pašnikov, sedaj v požnem jesenskem tihožitju, ji povečuje privlačnost.

O kraju ni dosti povedati. Leži 200 m nad morjem, okoli 1000 prebivalcev ima. Hiše, z gospodarskimi poslopji in vrtovi v ozadju, enostavne, po stavbnem stilu skoro vse istega kopita. Par boljših, v ilam podobnih stavb ne spreminja celotne slike, tem manj, ker so ulice nesimetrično naložene. — Številne gostione in točione kave se vrste — znak, da je kraj središče tujkega prometa. — Na mali planoti, naslonjena na grad, kraljuje župna cerkev sv. Martina, vzvišena, v tihi veličastvenosti.

In ljudje? Bil sem mimogrede na sejm, ki se je vršil tega dne. Videl sem zbor zagorskega sveta, originalnega, prostodušnega; moške kot tostran, k večjemu siromašneje oblečene, poedine ženske še v kosih narodne nošnje. — Temperament, prepričujoča zgovornost, živahna gestikulacija in mimika se je odražala na sejmarijih obojega spola, ponujajočih, barantajočih in kupujočih — več za forinte ko za dinarje...

Kar je dalo kraju postanek in zgodovino, mu daje sloves in jamči bodočnost, to je zdravilišče s svojim vrelcem in zdravilnimi napravami.

Ni moj namen opisovati zdravilišča — ali celo delati zanj reklamo, ki je ne rabim — le na nekatere stvari naj mimogrede bolj splošno reflektiram.

Varaždinske Toplice so zelo stare; moč je, da sega njih zgodovina še v predrimljansko dobo. Rimljani so jih imenovali Aquae Jasae; če po narodu tega imena, ki je bival tod v 3. in 2. stoletju pred Krist. rojstvom ali po pojmu zdravilnega kraja, o tem si zgodovinarji baje še niso na jasnem. — Izkopine iz rimljanskih časov, tako razne table, napisi in banja naravne velikosti, nemo pričajo, da je morala biti že v tistih davnih časih živahna frekvenca onih, ki so iskali tu leka in zdravja.

Izza 12. stoletja je zdravilišče last zadržanskega stolnega kapitlja. Zdraviliški obrat ima 3 glavne, velike hotele: Josipovo, Konstantinovo in Lovrovo. Hotel Josipovo je eleganten, moderni hotel, sodobno opremljen. — Lovrovo so sezidali po prevratu. — Kopališki objektov je pet; vsak od navedenih hotelov ima svojega in razen tega je še samostojno

Ivanovo in Pučko kupališče. — Razen v zdraviliških hotelih sprejemajo tudi zasebniki goste na stanovanje; tako znaša maksimalna nastanitev v glavni sezoni dnevno 400—500 gostov. — Izven sezone je obrat omejen, vendar je zdravilišče i preko zime odprto in tudi obiskovano. — Cene stanovanj in takse so zmerne, izven sezone popusti. — Toplice imajo lep, dobro oskrbovan perivoj s krasnim razgledom po okolici. V parku se nahaja tudi izvirek zdravilne vode. Sprehodi po parku, zleti v okolico, vojaška godba, tenis, razne prireditve in drugo nudijo gostom obilo zabave in razvedrila. — Toplice imajo lastni vodovod, električni tok za pogon obratov, številnih delavnic v lastni režiji in za razsvetljavo pa dobivajo po daljnovodu iz Fale. — Obisk zdravilišča je vedno na višini; zelo ga cenijo tudi Slovenci, ki so tu od nekdaj stari gosti.

Še o zdravilnosti Varaždinskih Toplic beseda dve.

Glavno zdravilno sredstvo je žveplenovodni vrelc s svojo radioaktivno emanacijo. Vrelc je termalni in ima 60° C pri izvirku; kapaciteta mu znaša 40.000 hl v 24 urah.

V balneografskem pogledu prištevamo Varaždinske Toplice k žveplenim vrelcem, katerih glavna sestavina je menda žvepleni vodik (H₂S). — Druge znane toplice te skupine so n. pr. Baden pri Dunaju, St. Gallert, Budapest, Piešťany in Trečianske Teplice. — Po najnovejših analizah so, kot se čuje, Varaždinske Toplice ene najjačjih te vrste in brezdvomno je, da gredo nasproti še svetlejši bodočnosti, zlasti, ker balneologija in balneoterapija še nista izrekli zadnje besede glede velike uporabnosti teh voda za ljudsko zdravje.

Pri sedanjem stanju znanosti v balneoterapiji so Varaždinske Toplice indicirane predvsem za: kronični revmatizem mišic in zglobov, nevralgijo, ischias, kožne bolezni, za sladkorno bolezen itd.

Zdravilišče kot podjetje ni omejeno strogo na kopališki in hotelski obrat, marveč je — upravno-tehnično — kombinirano z obširnimi ekonomatom.

Pri vsestranskih, dosti kompliciranih funkcijah takega aparata pa sem občudoval v Varaždinskih Toplicah, četudi se kot zdravilišče razmeroma le male, red, organizacijo in ekonomičnost uprave, kateri načeljuje in jo tudi izvršuje skoraj v celoti g. K., ravnatelj Toplic, s svojo prevdarno, distingvirano gospo soprogo.

Zdravilišče ima tedaj poleg svojega obrata v ožjem pomenu še svojo pristavo z živinorejo in mlekarstvom, svoje vinograde, sadovnjake, svoje vrtarstvo, da celo malo drevosnoco radi večje neodvisnosti. — Krasen cvetličnjak, poln raznovrstnih cvetlic in okrasnih rastlin, predstavlja botanični mozaik, ki je ponos g. ravnatelja.

Kako hitro mine čas ob takih prilikah; neizprosno je in bolj ko drugače te postavlja pred alternativo: ali se držiš programa, ali pa se mu izneveriš.

Neopaženo so potekle ure ogledovanja, oziroma razkazovanja zanimivosti, potekle so animirane ure velike gostoljubnosti, katere sem bil deležen tako doma, kakor tudi — za »šentjanžovec« — v idilični privatni gorici g. K. S čutom hvaležnosti sem se poslovil; videl in čul sem marsikaj ter obogatil s tem svoje znanje za prakso in življenje.

Koliko je na svetu telefonov?

„Telegraph and Telephone Journal“ javlja, da bo koncem l. 1931 na svetu 24.400.000 telefonov, za 1.000.000 več nego l. 1928. Od teh telefonov jih je v Ameriki 22, v Evropi 10, v Aziji 1 in pol milijona.

Nasedel.

A: »Ali si čul, da se morajo vsa pisma iz Italije — odpreti?«

B: »Ta pa je bos! Zakaj pa zopet te novotarije? Ali bo vojna?«

A: »— Ker drugače ne bi nikdo mogel pisem iz Italije — prebiti!«

Druga železniška proga preko Sibirije

V sovjetskem časopisju obravnavajo načrt nove železniške proge Leningrad — Moskva — Vladivostok, in sicer iz gospodarskih in kolonizacijskih vidkov. Zlasti utemeljujejo potrebo nove zveze s stališča ruskega izvoza lesa in nafte. Otvoritev severne Sibirije, koje bogastva so še nerazkrita, potom nove železnice, bo Rusijo postavila na prvo mesto v preskrbi sveta z lesom. Nova železnica bi šla iz Moskve ali Leningrada preko Kotloza v severni (evropski) Rusiji, od tam preko kraja ob izlivu reke Irliš v Ob v zapadno-severni Sibiriji, skozi kameno Tungasko na Jenisej, preko Erbogatsa na reki Spodnji Tungaski, dalje do reke Lene, preko Olekminsk ob zlivu Olekune in Lene in končno preko reke Aldan do Habarovske ob vzhodni sibirski obali naproti otoku Sahalinu. Tu bi se zaključil krog s sedanjo južnosibirsko progo. Ta železniška proga bi obsegala vse kolonizacijsko, poljedelsko in lesno-industrijsko ozemlje severne Sibirije.

Zgradba nove železnice v dolžini krog 8000 km bi bila edinstvena radi tega, ker bi se z njo odprla ogromna vodocestna mreža rek Lene, Jeniseja, Obi in Dvine v plojni dolžini 90.000 km, kar bi za izvoz lesa, za ribarstvo itd. bilo nedoglednega pomena. Tudi bi se silno dvignil pomen Srednje Sibirije za preskrbo domače dežele in inozemstva z žitaricami, in rešen bi bil obenem problem kuznečkih premogovnih revirjev in industrije na Uralu. Južnosibirsko žito bi se rešilo neprijetnih prilik v južnih pristaniščih Rusije in bi bilo možno, ga vreči na evronski trg.

Nova proga bi odprla tudi jenisejko okrožje, ki je znano po svojih bogastvih na zlatu in nešteti drugih mineralijah, ki bi se jih lahko izkoriščalo. Na obali Ohotskega morja bi se razvila živahna trgovina in promet, ker bi nova proga otvorila ugodne zveze za doslej le malo dostopna pristanišča Ajan, Nikolaevsk, De Costri itd. Tako bi bila ustvarjena ena najvažnejših predpostavk za otvoritev ruskega daljnega vzhoda, bogatega na premogu, zlatu, lesu, mineralijah itd. Tudi bi nova zveza imela to prednost, da bi sedajno zvezo Moskve z daljnim vzhodom skrajšala za skoro 2000 km.

Afrika — zibelka človeštva

Francoski major Bernard de Pontois povede antropološko ekspedicijo, ki bi naj to zimo prodrla v notranost Sahare, do ozemlja Tanezruftu. Za to najbolj žgoče ozemlje saharso, takozvano „puščava žeje“. Ekspedicija, ki se je udeležila mnogo odličnih arheologov, antropologov in prirodopiscev, nastopi v najkrajšem času potovanje na jug v avtomobilih. Upajo, da bodo našli mnogo prazgodovinskih spominov iz dobe 15.000 do 20.000 let pred našo epoko. Takrat — torej davno pred nastankom Genesis, t. j. prvih knjig Starega zakona — je bila Sahara obljudeno ozemlje. So znanstveniki, ki sploh polagajo zibelko človeštva v Afriko in ne v Azijo. Danes je ozemlje, kamor namerava ekspedicija, najgroznejša puščava, kjer na razdaljo 1200 kvadr. kilometrov ni ne grma, ne trave, ne kaplje vode. Zato je „puščina žeje“ prislovična kot mesto, kjer je fata morgana — mamljivi pojavi lepih pokrajin vsled zrcaljenja zraka — izredno pogost pojav. Že nekateri mali poskusi so pokazali, da v tej „puščini žeje“ prazgodovinski spomini niso redki. Najdbe ekspedicije v teh krajih bodo prihodnje leto razstavljene na kolonijalni razstavi v Parizu.

NOVE SREČKE

21. kola 1. razi.

DOSPELE

UPRAVA

„JUTRA“ IN „VEČERNIK“
ALEKSANDROVA CESTA 13

Sport

Katastrofalni poraz S. K. Železničarja v Celju.

V Celju se je včeraj vršila finalna tekma za pokal LNP med celjskimi Atletiki in SK Železničarjem, ki je končala z zmago Atletik SK v razmerju 11:1 (4:1). Po zadnji zmagi Železničarjev v Ljubljani se je pričakovalo, da bodo z lahkoto zmagali nad Atletiki. Prišlo pa je drugače. Ambicionirani Atletiki so zasluženo zmagali in si tako priborili prvo večjo trofejo v zadnjih letih — pokal LNP.

S. K. Ilirija : S. K. Rapid 8 : 2 (4 : 1)

Mariborski nogomet je imel včeraj črn dan. Rapid je odigral v Ljubljani trening tekmo z Ilirijo in doživel težak poraz. Ilirija, ki je igrala prav dobro, se je za zadnji poraz od ISSK, Maribora revanžirala. Rapid je bil v prvem polčasu še precej enakovreden — stara rak rana, neodločnost pred golom — pa je preprečila vidne rezultate.

Preživel svojo usmrtevo

Edinstveni slučaj javljajo iz Revala na Estonskem. Na smrt obsojeni roparski morilec Vasilenko je prosil, naj ga usmrte z zastrupljenjem. Sodni uradi so mu dovolili ta način smrti. Izbran je bil silno močen strup, množina znanstveno odmerjena in delinkvent je čašo s strupom izpil do dna. Toda mesto smrti je nastopila samo težka bolezen, ki jo je močna konstitucija delinkventa premagala. Danes je obsojenec izven nevarnosti in oblasti stoje pred težkim vprašanjem: Kaj sedaj z njim. Estonski kazenski zakon ne dopušča dvakratne izvršbe na enem in istem zločincu. Kaj torej z možem, ki je preživel svojo usmrtevo?

Kaznovanje praškega rablja

Češkoslovaški rabelj Broumarsky, ki je šele preteklo leto prevzel ta posel, je bil te dni nenadoma razrešen svojih dolžnosti, ker je kljub svoji obveznosti, da bo čuval o službenih stvareh tajnost, ter kljub izrecni prepovedi izročil nekaterim listom razne podatke o zadnjih dveh usmrtevah in sicer na precej nedostojen način. Rabelj Broumarsky je star šele 35 let in je tekom svojega komaj enoletnega delovanja izvršil dve usmrtni. Pred nekaj tedni je obesil orožniškega morilca Ellingerja v Znojmu, pretekli teden pa Lukvica, ki je v Pragi umoril neko kontoristino.

Umetni protoplazma oživiljen z električno strujo?

Iz Amerike prihaja senzačna vest, da se je v Clevelandu dr. Juriju Crileju posrečil poskus, ki so ga delali biologi že dolgo zaman: izdelati kemičnim potom v laboratoriju živo bitje in razluščiti tajnost nastanka življenja. Prof. Crile je izhajal s predpostavko, da je vsak pojav življenja prepojen z električnimi pojavi in je skušal rešiti problem s pomočjo elektrike. V retorti umetno izdelani stvor je napolnil z elektriko in ga tako oživil. Prof. Crile je odlični učenjak in je napisal že mnogo znanstvenih knjig. Seveda še to ni jamstvo, da se mož ne moti. Zakaj tekom zadnjih let je šlo skozi časopisje že nešteto takih senzacij, ki se izkazuje brez podlage.

Filmskim igralcem bodo znižali plače.

Vodilni filmski krogi v Berlinu so se sestali na konferenco radi razgovora, kako bi postali filmi cenejši. Sklenili so torej, da bodo znižali najemnine za očne filme, v zvezi s tem pa tudi znižanje plač igralcem, ki so imeli doslej prevelike honorarje. Saj so nekateri igralci srednje vrste zahtevali za en film celi dan plačo, kakoršno so imeli pri gledališču za cel mesec.

Pravilen račun.

— Oče, žena je boljša polovica moža ne res?

— Seveda... tako se reče...

— In če se mož dvakrat oženi, potem od njeza nič ne ostane?

M. Zevacov

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

24

Tisočero misli je vrelo v njegovi glavi. Monklar pa je zagrmel: »Bervje, česa še čakate!« Zdelo se je, da so te besede strle vezli, v katerih je držala kralja osuplost. Iztegnil je roko proti stražnikom, ki so bili pri- tekli.

»Pustite ga!« jim je ukazal. In, čuteč se zopet gospodarja nad seboj, je dodal z impozantnim veličanstvom:

»Videti hočem, kako daleč se je zmožna povzeti upornost in predrznost živega človeka v mojem kraljestvu, v Luvru, pred obličjem kralja samega.«

To rekel je uprl v Manfreda pogled, pred katerim bi se bil zgrozil in pobegnil marsikateri izmed kraljevih viteзов in junakov.

»Ali je to vse, kar si imel povedati? Govori?«

»Sir, dodati sem hotel tole: Ko sem vam govoril ravno te besede blizu trohoarskega zidu, sem mislil, da ravnaj prav... toda motil sem se...«

»Aha, mojster se že boji!...«

Manfred je skomignil z rameni.

»Če bi se bal, ne bi stal tu... Nikarte, sir, saj veste sami, da nisem bojazljivci!... Pravim, da sem se zmotil, ker sem mislil tistikrat, da rabite silo proti poštenemu dekletu!... Motil sem se. Da slišite, vi vsi! In tudi vi madam! Vi še posebno! Menil sem, da ste pošteno dekle... Vedel nisem, da samo čakate prilike, vreči se v naročje prvega, ki pride! Pa je bil kralj tisti, ki je prišel prvi — kralj... bogata kupčija! Klanjam se vam, vi kraljevska metresa,« je zaključil s strašnim grohotom, »vas, sir, pa prosim odpustčanja, da sem zakrivil vaši upravičeni nestrpnosti dve uri čakanja!«

Cel vihar kričanja je odgovoril tem jedkim žalitvam.

Franc I., gneva pijan, pa je zamahnil z roko.

»Primite ga!« je zarjul. »Izročam vam ga! Nalov! Po njem!... Raztrgajte ga na kosce! Po njem! Po njem!«

Žileta, strta od obupa, je bila padla v znak kakor mrtva...

Dvesto plemičev je planilo proti Manfredu z golimi meči, kričečih:

»Smrt mu! Smrt mu!«

»Nazaj, vi hlapci krvnikov, lakaji kralja in vlačugi!«

Manfredov glas je zagrmel te besede.

Njegov plameneči rapir je žvižgal v grozovitem vrtilincu.

In naslonil se je v kot, pripravljen, boriti se tu do neizogibne smrti.

XIV.

Manfred.

Pustimo Manfreda nekaj časa v nevarnem položaju, kamor ga je bila pripravila nepreudarna hrabrost, ki mu jo bodo očitali vsi starejši in modrejši, dočim ga mora prikupiti vsakomur, kdor čuti v sebi še količkaj mladostne vrtoglave smelosti, brez katere bi morda sploh ne bilo junaštva na svetu.

Gotovo bi naši čitatelji radi izvedeli, kako je ušel naš junak iz monfokonske mrtvašnice, da je mogel držati besedo, ki jo je bil zastavil kralju — da pride

povedat kralju francoskemu v njegov Luver, kar mu jalo visoke pojme o kraljevi vseoblasti.

Monfokonska vešala so bila torej že zdavnaj za-

puščena; zgradba se je drobila in pokala na vseh kon-

cih in krajih... Zidani podstavki, ki smo ga omenili in ki je skrival v sebi klet, služečo za mrtvašnico, se je pre-

til podreti. In tisto, kar je videl Manfred, je bil žarek sivka-

ste luči, ki je prodiral skozi špranjo — droban po-

zdrav, ki ga je pošiljala luna skozi oktobersko meglo. »Pri rogovih hudičevih in pri vampu dobrega kra-

lja francoskega, ki si ga stiska tako zelo, da bi se zdel mlajši! Pri pepelnicnem obrazu gospoda De Monklar! Zdi se mi, da vendarle še ni čisto po meni!«

S pridruženim glasom je klical Manfred te besede, ki kljub ironičnemu tonu niso mogle prikriti mogo-

čnega veselja. Zdaj ni smel za nobeno ceno obuditi pozornosti svojih čuvarjev.

Zdaj je hotel živeti! Tako zadošča v najobupnejših okoliščinah življe-

nja še najmanjša lučka, da napolni človeško srce z nado. »To še ni dovolj, da vidim prosto nebo,« je mo-

droval Manfred sam pri sebi, »treba je tudi, da ga dosežem. In nebo je v tej okolnosti samo streha te-

ga pekla, ki visi dvanaest dobrih komolcev nad mojo glavo...«

Začel je premišljevat. Kako doseči obok kleti?...

To je bila naravna nemogočnost, ki se je v prvem trenutku ni zavedal.

Začel je hoditi kroginkrog po tem ostudnem gro- bu, ki mu je služil v ječo; obtipal je steno krogin-

krog, od ene strani železnih vrat pa do druge. Zid je bil gladek.

Niti enega hrabevega mesta! Nobene najmanjše neravnosti, ki bi mu omogočila poizkus, splaziti kvil-

sku! Plezanje je bilo tembolj jalovo, ker je curljala po vseh stenah mokrota in jih delala opolzke.

In mnogokrat je Manfred vztrepetal na tem krat- kem popotovanju okrog svojega groba, kadar se mu je spoteknila noga ob kakem kostenjaku...

Noč je bila temna... To je bilo skoraj sreča zanj, zakaj skoraj bi bil izgubil vso moč ob grozovitem pregledu, ki bi se mu bil ponudil, ako bi bila klet le količkaj razsvetljena.

Z dvignjenim obrazom, srepimi očini in naguba- nim čelom se je ozrl Manfred še enkrat v blede luč,

ki se mu je zazdela zarja obnovljene nade... In moral se je ukloniti pred strašno očitnostjo: ni bilo sredstva v njegovi moči, da bi se povzpelo do stropa... Moral bi se lotiti v to svrhu titanskega de-

la, kakor na primer izdolbsti stopnjice v granit... In Manfred je uvidel, da bi poginil gladi, preden bi le količkaj ranil to trdo steno...

Šum glasov je prišel do njega: bili so vojaki, ki so se pomenkovali med seboj, preklinjali naloženo jim stražo.

Manfred se je udaril po čelu. Potrkal je s pestjo na vrata...

Desetnik, ki je poveljeval stražnikom, se je pri- bližal.

»Ali boš molčal, ti hudičev podložnik! Ni mu do- volj, da moramo biti zaradi njega vso noč zunaj; še ušesa nam kolje!«

»Priatelj,« je rekel Manfred, »eno besedo, eno samo... stopite bliže!... Ali ste vi poveljnik?«

»Da, kaj potem?«

(Nadaljevanje prih.)

Prodaj

dobro ohranjen otroški voziček. Nekre-
pova ulica 6, vrata 2. 3556

Absolventinja meščanske šole in eno-
letnega trgovskega tečaja z enoletno
pisarniško prakso želi službe v pisarni.
Naslov v upravi lista. 3580

Trgovski pomočnik specerijske st oke,
obenem izurjen šofer, želi službe, gre
tudi na deželo. Naslov v upravi lista.
3581

Opremljeno sobo, čisto, električna luč,
poseben vhod, takoj oddam. Magda-
lenska ulica 50. 3583

Golzerce.

nepremočljive ima najceneje v za'o-
gi Brzopotplata. Tattenbachova ul
št. 14 XXXVII.

Premog Peklenica

brez smradu in kamenja, malo pepe-
la. Po vozovih Din 38.— franko dom.
B. Guštin, Cankarjeva 24, telefon 2499.
3053

Dražestni nakit

za božična darila v steklu La-
metta-veržice, narezan papir za
sladkorčke, sveče. Papirnica Novak,
Gospoka ul. 9. XXXV.

Oddam

takoj prazno ali opremljeno sobo. Ob
železnici 8/II, vrata 7. 3582

Najboljša

in najcenejša dalmatinska vina, bela
in črna, dobite le v prvi dalmatinski
kleti v Mesarski ulici 5. (Pod Glavnim
trgom.) 38

KOVAŠKI PREM OG,

Mejovšek, Tattenbachova 13, tel. 2457.
3322

Klobase vseh vrst, domače, vsako so-
boto in nedeljo pri O s e t u, Mari-
borski dvor. 3351

Spalne so re,

politrane, najmodernejše, ugodno pro-
dam. Mizarstvo Rudolf Kompara, Ale-
ksandrova c. 48. 3106

Božična darila

Foto-Kieser, Gregorčičeva 20. Šest
razglednic samo 60.— Din. 3303

Elektroinštalacije,

montaže vil, stanovanj, tovarniških po-
slopij vsaka montažna popravila, po-
pravila motorjev najcenejše izvršuje
Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul.
16. Velika izbira svetilk, elektroblaga,
motorjev po konkurenčni ceni. XII

»JUTRO«

svojim naročnikom in čitateljem

za Božič

Da omogoči Jutro svojim prijateljem nakup krasnih sloven-
skih knjig tudi v Mariboru, se dobe v Jutru razpisane zbirke,
dokler traja zaloga tudi v

podružnici Tiskovne zadruge

v Mariboru, Aleksandrova cesta 13

Hitite, da ne zamudite ugodne prilike!

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BRO ZOVIC v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.